

**Резюмета на публикациите, представени за участие в конкурса,
по смисъла на чл. 110, ал. 1 от Правилника за условията и реда
за придобиване на научни степени и заемане на академични
длъжности в Софийския университет**

Резюметата са представени в поредността на публикациите от списъка за участие в конкурса за професор, както следва:

1. Славова. М., М. Марев. Арбитраж при административни спорове. „Съвременно право”, бр. 4, . 2007. 17 с.

Изготвената в съавторство статия представя възгледи относно необходимостта от създаване на специализиран орган за извънсъдебно решаване на административни спорове. Възгледът почива на сравнителноправния анализ на подобни модели от страни-членове на Европейския съюз и специализираните европейски актове по въпроса.

Извънсъдебните способности за разрешаване на спорове са обект на вниманието на Съвета на Европа, който през 2001 г. прие Препоръка № R(2001) 9 за алтернативите на съдебния спор между административните органи и частни лица. В препоръката се констатира че свръхнатовареността на съдилищата води до конфликт с чл. 6.1 от Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи, който гарантира правото на разглеждане на делото в разумен срок. Получаването на справедливост след един безкраен съдебен процес обезсмисля крайния резултат. Извънсъдебните способности насърчават участието на гражданите в дейността на администрацията и позволяват обществото да получи по-добра информация за работата ѝ. Така администрацията става по-достъпна за гражданите, реализира се принципът на прозрачност и се намалява прекомерната натовареност на съда.

2. Славова. М., Проверка от органите на общината в сферата на търговията. Раздел V. В: Помощ! Проверяват ме! С., Изд. „РААБЕ”, 2006

Органите на местната власт приемат актове във всички сфери на живота по въпроси от местно значение. За разлика от законите и другите нормативни актове на централната власт, актове на местната власт не се обнародват в “Държавен вестник”. Те се приемат на сесия на общинския съвет или се издават от кмета на общината и следва да се публикуват в местен ежедневник или на електронната страница на общинския

съвет, но това правило не винаги се спазва и няма утвърдена практика как и откъде гражданите и техните организации могат да научат местните разпоредби.

Всеки общински съвет в България има своя наредба за търговската дейност. Тези наредби са различни според спецификата на местната инфраструктура, търсенето и предлагането. Основните им правила обаче са сходни и методите за съобразяване с техните разпоредби, съответно за избягване на неправомерното санкциониране при нарушаването им, също са еднакви. Наредба за търговската дейност се приема от всеки нов общински съвет. Наредбата трябва да бъде съобразена със законите и подзаконовите актове в сферата на търговията. Въз основа на наредбата се издават инструкциите на общинския съвет и заповедите на кмета на общината, кмета на района и кметския наместник на територията на общината, чрез които общите разпоредби на наредбата се свеждат до всеки гражданин и всеки участник в търговския оборот.

3. Славова, М. Принципи на европейското административно право. В: Сборник доклади, том III от Научна конференция с международно участие на тема "Присъединяването на България към Европейския съюз – предизвикателства, проблеми, перспективи", Бургас, 2007

В европейското право с понятието "правни принципи" се описват онези източници на неписаното право, които изразяват понятията за справедливостта и морала. Източниците на общностното право включват първичното законодателство, международните съглашения на ЕС, вторичното законодателство, **общите принципи на административното право** и на последно място - конвенциите между страните членки. Първичното законодателство включва договорите по създаването на общностите и **общите принципи на правото**. От всички правни отрасли, принципите *именно* на административното право са изведени сред източниците на общностното право, като по този начин се подчертава значението на административното право за организацията и дейността на ЕС. При сравняване на принципите на българското административно право с европейското не може да се избегне констатацията, че въпреки някои особености във формулирането, по своето съдържание общите принципи на правото на ЕС не са непознати на българското право. Възприемането на принципите на европейското административно право у нас започва неявно с приемането на новите закони за администрацията и продължава с изрични текстове, като разпоредбите на чл. 4 - чл. 14 АПК.

4. Славова, М., Правна рамка на СГО и ограничения при работата на НПО, В: Наръчник Материали за европейското и местно право за НПО, Търговско-промишлена палата Търговище, С., 2009

В свободното гражданско общество действат освободени от държавна опека организации на гражданите, които изразяват техните интереси. Държавата запазва за себе си само най-главните функции, като предоставя на гражданското общество

възможността да се саморегулира. Процесът на самоорганизиране на обществото е свързано със създаването на различни видове сдружения, които обединяват неговите усилия срещу всяко посягане върху свободата и независимостта, от страна на държавата. Страните от цял свят са заинтересовани от съществуването на силен, дееспособен и независим сектор от организации, които да са в полза за обществото и да гарантират неговите права и свободи. Условието и предпоставките за формирането на неправителствени организации са от социално, политическо и икономическо естество.

Съвременна правна уредба за НПО се създаде с приемането на Закон за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ), влязъл в сила на 01.01.2001 год. Данъчният режим за юридическите лица с нестопанска цел представлява най-прякото отражение на отношението на държавата спрямо неправителствените организации. Благоприятната данъчна среда за неправителствените организации е една от най-важните предпоставки за устойчивост на структурите на гражданското общество. В някои европейски страни съществува правна възможност неправителствените организации да бъдат освободени напълно от данък върху недвижимите имоти.

5. Славова, М., Справочник на основни нормативни актове за дейността на НПО, В: Наръчник Материали за европейското и местно право за НПО, Търговско-промишлена палата Търговище, С., 2009

Първо място сред конституционните принципи, основополагащи за правото на неправителствените организации има разпоредбата на чл. 44 от КРП, която прогласява правото на сдружаване. Гражданите могат свободно да се сдружават, като ограниченията на това право са конституционно закрепени, за да не се спекулира с тяхното тълкуване и подзаконово регламентиране. В българското законодателство свободата на сдружаване е регламентирана освен в чл. 44 от Конституцията, и в Закона за юридическите лица с нестопанска цел. До влизането му в сила правната уредба на неправителствения сектор се осъществяваше на основата на Закона за лицата и семейството и по аналогия с другите действащи в страната правни актове. Свободата на мирни събирания е прокламирана в чл. 11 на ЕКПЧ, както и в чл. 43 от Конституцията на Република България. Чрез това право се гарантира възможността на гражданите да изразяват отношението си по икономически, културни, политически и други въпроси. Днес в България действат седем оперативни програми, като само по някои от тях ЮЛНЦ са определени като потенциални бенефициенти. Примери за такива програми са: ОП „Административен капацитет“ и ОП „Развитие на човешките ресурси“. Следва да бъде отбелязано и че в ОП „Административен капацитет“ е предвиден подприоритет 2.3., който се отнася специално за нестопанските организации - „Укрепване капацитета на структурите на гражданското общество“.

6. Славова, М., Публично-частното партньорство в България. Аутсорсинг на услуги. В: Наръчник Материали по публично-частни партньорства и аутсорсинг, Търговско-промишлена палата Търговище, С., 2009

Публично-частното партньорство е сътрудничество между юридически лица със стопанска цел или юридически лица с нестопанска цел и държавни институции по предлагане на обществени услуги в ресурсоемки или трудоемки сфери на държавно или местно управление. Това е договореност между лица от държавния и частния сектор за изграждане на обществена инфраструктура и комунални обекти и за предоставяне на свързаните с тях услуги. Характерното за ПЧП е, че участващите партньори споделят инвестициите, риска, отговорността и възнаграждението. Докато ролята и отговорностите на частния и публичния сектор могат да бъдат различни при отделните инициативи, ролята и отговорността на държавата остават непроменени. В България се заговори за ПЧП през 2005 г. в процеса на хармонизацията на българското право с правото на ЕС. Договорите за ПЧП, са обикновено с по-дълъг срок на действие от един или няколко поредни мандата на една политическа сила и така се получава прехвърляне на отговорността между различни политически сили. Законодателството за ПЧП следва да отрази хармонизирането на българското право с правото на Европейския съюз. Съгласно Directive 2004/17/EC на Европейския парламент и на Съвета на ЕС от 31 March 2004 coordinating the procurement procedures of entities operating in the water, energy, transport and postal services sectors, OJ L 134 , 30/04/2004 p. 1-113; Directive 2004/18/EC of the European Parliament and of the Council of 31 March 2004 on the coordination of procedures for the award of public works contracts, public supply contracts and public service contracts, OJ L 134 , 30/04/2004 p. 114-240; Commission interpretative communication on concessions under Community law, OJ C 121, 29/04/2000 p. 2-13]; European Commission, Directorate-General Regional Policy, Resource book on PPP case studies, June 2004, p. 12; European Commission, Green Paper on public-private partnerships and Community law on public contracts and concessions, Brussels, 30.4.2004, COM(2004) 327 final, а също и European Commission Directorate-General Regional Policy, Guidelines for successful public-private partnerships, January 2003, страната ни е обвързана от вторичното европейско право, посветено на публично-частното партньорство.

Износът на производство наричан често аутсорсинг на услуги се използва сравнително рядко в публичните организации. Аутсорсингът представлява делегиране на външна организация извършването и управлението на операции или цели процеси, които не са базови за клиента и не участват пряко в основната му дейност на пазара. Пример за често използвани аутсорсинг услуги са: изчисляване на работни заплати, счетоводство, поддръжка на информационни системи, професионално обучение, поддръжка на автопарк, сгради и др.

7. Славова, М., Форми на реализиране на публично-частните партньорства. Ползи от ПЧП, В: Наръчник Материали по публично-частни партньорства и аутсорсинг, Търговско-промишлена палата Търговище, С., 2009

Познати са различни концепции за формите на ПЧП. Това са варианти на схемите „design-build-finance-operate (DBFO): Build-own-operate (BOO), Build-develop-operate (BDO)p Design-construct-manage-finance (DCMF), Buy-build-operate (BBO), Lease-develop-operate (LDO), Wrap-around addition (WAA) или Build-operate-transfer

(BOT) Build-own-operate-transfer (BOOT) Build-rent-own-transfer (BROT) Build-lease-operate-transfer (BLOT) Build-transfer-operate (BTO).

8. Славова, М., Ив. Георгиев, В. Петров. За реформата на съдебната власт. Възможна ли е тук и сега? – Публични политики. Вg, Vol. 2 (2011), № 3, p. 122-133. <http://ejpp.eu/index.php/ejpp/index>

Изготвената в съавторство статия представя възгледи относно необходимостта от реформа на съдебната власт. На реформата на съдебната власт бяха посветени измененията на основния закон на страната от 2003, 2006 и 2007 година, както и множеството изменения и допълнения в структурния закон за съдебната власт, на Наказателния кодекс, на Наказателнопроцесуалния кодекс, също така и новите Административнопроцесуален кодекс и Гражданскопроцесуален кодекс. Всяко от избраните народни събрания през последните 20 години отдели подобаващо внимание на реформата на съдебната власт. Особено активен беше и Конституционния съд, който в поредица от свои решения разтълкува текстове от основния закон или прогласи противоконституционността на текстове от новите закони, относно съдебната власт. За двадесет години се създадоха апелативни съдилища, Върховен касационен и Върховен административен съд, регионални административни съдилища. Бяха въведени нови институти на административното, гражданското и наказателното правораздаване. Появи се пробацията, споразуменията по наказателни дела и споразуменията с централната и местната изпълнителна власт, медитацията, правните клиники и института на безплатната правна помощ. Националната следствена служба беше почти лишена от правомощия за сметка на разгърнатата система от дознатели и инспектори към подразделенията на Министерството на вътрешните работи, които да подпомагат работата на съда и прокуратурата в борбата с корупцията и организираната престъпност. Приемането на страната в Шенгенското пространство също беше обусловено от успехите на съдебната реформа. Реформата на съдебната власт предполага преди всичко правни средства. Гаранции за движението на делата, мерки за борба с корупцията, образователна работа за повишаване на правосъзнанието на гражданите, материално и кадрово осигуряване на съдиите, усъвършенстване на юридическото образование чрез прагматизиране на обучението, разделяне на магистърската от бакалавърската степен, обучение на съдебни администратори и параюридически кадри и множество други мерки, гарантирани от политическата воля на управляващите и реализирани от експерти.

9. Славова, М., Административноправни проблеми на публично-частното партньорство. В: Право, управление и медии през XXI век. Юбилеен сборник от международната научна конференция по случай 20 годишнината на Правно-историческия факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски”, том I, Благоевград, 2012, с. 123-128

Поради отсъствието на собствена правна уредба публично-частното партньорство/ПЧП/ първоначално се реализира под формата на съществуващите приватизационни процедури, концесиите, обществените поръчки, съвместните дружества с чуждестранно участие и квазиюридически форми, в които институтът временно мигрираше. Неизследвано у нас като правен и икономически институт ПЧП постави правната доктрина пред предизвикателството да го определи традиционно чрез предмета и метода на правно регулиране на обществените отношения, в които се изразяваше. В първите публикации по темата ПЧП се определя като институт с интердисциплинарен характер от вида административен договор. Административноправните аспекти на публично-частното партньорство се предопределят от целите на държавното и местното управление и съответно са неразривно свързани със защитата на публичния интерес. наложително е от административноправна гледна точка да се постави акцент върху ефективното прилагане на принципите достъпност, публичност и прозрачност, пропорционалност, последователност и предвидимост, защита на човешките права, отговорност на държавата и общините за вреди по отношение на договорите, сключвани от публичния сектор. ПЧП следва да отчита спецификата на местно и регионално самоуправление. Този призив придоби ясна форма в Договора за функциониране на ЕС с увеличаване на правомощия на Комитета на регионите.

10. Славова, М., Интернационализация на местното управление.

В: Юбилеен сборник „Развитие на правото в глобализиращия се свят“, по случай 100-годишнината от рождението на акад. Любен Василев и проф. д.ю.н. Живко Сталев, и 90-годишнината от рождението на проф. д.ю.н Витали Таджер. ФЕНЕЯ, С., 2013, с. 169-176

Целта на тази статия е да постави въпросите, които стоят пред местното управление в държавите-членки на Европейския съюз в процеса на прилагане на общностното право и съответно пред органите на Европейския съюз при отразяването на спецификата на националните местни власти при извеждането на приоритетите в регионалните политики на общността. Прилагането на европейското право в държавите-членки на Европейския съюз се осъществява преди всичко на местно равнище.. Европейското право въздейства върху местното самоуправление и местната администрация на първо място чрез възприемането на Европейската харта за местно самоуправление, Европейската харта за регионално развитие,,,,, чрез непрекъснатото засилващата се роля на Комитета на регионите.. Добрите местни практики на отделните държави се мултиплицират чрез разнообразни форми на обмен и взаимоучителни форуми, финансирани с европейски средства, като оформят непрекъснатия процес на интернационализация на местното управление.

11. Славова, М., В. Петров. 100 години административно правосъдие в България. Минало, настояще и бъдеще. В: Правно-исторически проучвания. 2012, Година I, кн. 1, Сборник от научна конференция „Историко-юридическите дисциплини в условията на

преход, интеграция и глобализация. Проблеми на методологията, изследванията и преподаването», Благоевград, 2012, , с. 88

Изготвената в съавторство статия проследява историята на административното правосъдие, като история на самата държава и на борбите на гражданите за по-добре организиран живот и по-висока цивилизация. Един последователен преглед на административното правосъдие, от възникването му до днес, ни изправя с неудоволствие пред извода, че неговото минало е по-достойно от неговото настояще. Върховният административен съд има традиционно място в нашата национална правна система. Още в първите дни на временното руско управление се организира правораздаването в освободените български земи. На 25 ноември 1878 г. е учреден Върховен съд с три отделения - наказателно, гражданско и административно, което е предшественикът на Върховния административен съд. Подобна институция е създадена и в Източна Румелия. В Органическият устав на Източна Румелия са уредени организацията и компетентността на Върховното административно съдилище за административни разпри, със седалище в Пловдив, и окръжни съдилища за административни разпри. Държавният съвет, учреден от княз Александър Батемберг, при суспендирането на Търновската конституция на 14 септември 1881 г. има, по френски образец, и функции на административен съд. Със закриването на Държавния съвет през 1883 г. съдебният надзор върху администрацията преминава в правомощията на Върховния касационен съд. След Съединението на България административните съдилища на територията на Източна Румелия също биват закрити. Административно правораздаване обаче продължава да се осъществява, макар и на основата на специалните закони, от общите съдилища, от административните юрисдикции и от Върховната сметна палата. Идеята за цялостно и пълно административно правосъдие възниква през 1905 г. при провеждането на Осмия събор на българските юристи. Тя е на професора по държавно и административно право в Софийския университет Стефан Киров. Законът за административното правосъдие е обнародван в брой 74 на "Държавен вестник" от 3 април 1912 г. С този закон е учреден и Върховният административен съд. По думите на Петко Стайнов „България стана напълно правова държава през 1912 г, когато се прокара законът за административното правосъдие”.

12. Славова, М. За усъвършенстването на висшето юридическо образование. В: Международна конференция, организирана в СУ „Св. Климент Охридски”, С., 2013,

<http://www.legaleducation.eu/?page=news&item=28>

Усъвършенстването на българското висше юридическо образование е необходимост, която се налага обективно от измененията в образователните приоритети в национален, регионален и общностен план. Образованието по право, както в България, така и другите страни от региона представлява най-привлекателното висше образование. С последните изменения на Закона за висшето образование и

акредитацията на висшите училища в контекста на Болонския процес, преразглеждането на критериите към преподавателския състав и правната форма на обвързването на преподавателите с висшите училища, както и необходимостта от актуализиране на учебния план на Юридическите факултети особено по посока на намаляване на хорариума и броя на задължителните и увеличаване и прагматизиране на избираемите дисциплини се оказва единствената възможност да се отговори на нуждите на практиката за предлагане на добро образование и за създаване на конкурентноспособни специалисти. Оптималният вариант предполага въвеждане на кредитната система в целия университет като се осигури признаване на курсове, посетени в други факултети, с оглед на избора от студентите профил и европеизиране на образованието по право без външна финансова подкрепа за насърчаване на модерното разбиране за приоритети в образователната стратегия и за конкретното оформяне на новите курсове и прилагане на новите методи.

13. Maria Slavova. The Local Government Perspectives in Bulgaria.

In: Management, Consulting and Organizational Development, S., 2013, 1-2, p. 78-92.

The article studies the Bulgarian perspective in the development of the local government on the background of the country's membership to the European Union. The analysis uses a historical approach covering the period from the creation of the third Bulgarian state, through socialist times, to the European nowadays of the country. The legal framework of the local government is critically analyzed to show the trends of it's improvement as an autonomous structure of the state power in the interest of the local population.

14. Славова, М., Особените юрисдикции - за и против. В: Liber Amicorum. Сборник в чест на проф. д-р Кино Лазаров, по случай 80 години от рождението му. Феня, С., 2013, с. 122

Административното правораздаване, осъществявано от особени (административни) юрисдикции, исторически е заемало важно място в административнопроцесуалната ни система. Няма съвременна правова държава, която да не разчита в една или друга степен на особени юрисдикции за раздаване на административно правосъдие. Основният въпрос е съществуват ли у нас особени (административни) юрисдикции с оглед на действащата конституционно уредба? Ако съществуват, целесъобразно ли е да бъдат създавани те и как следва да бъдат уредени? Конституционният съд вече се е произнесъл в положителен смисъл на този въпрос с решение № 6 от 11.11.2008 г. по к.д. № 5/2008 г. Юрисдикциите не могат да отменят акт, защото е нецелесъобразен, но самият факт, че са в системата, дава на контрола им друга, по-близка до живота и специалните интереси на гражданите роля. АПК не предвижда обща уредба на съдебния контрол над особените юрисдикции. КС приема, че във всички случаи изискванията на правовата държава налагат над всяко решение на особена юрисдикция или независим административен орган, който решава правни

спорове, да бъде упражняван пълноценен съдебен контрол. Необходима е въззивна, а не касационна инстанция над актовете на особените юрисдикции.

СТУДИИ

1. Славова. М., В. Петров. Преглед на практиката по приложението на административнопроцесуалния кодекс. Административно правосъдие, бр. 3, 2010, с. 7- 65

Тази студия, изготвена в съавторство прераства по-късно в издадената през 2014 г. работа на тема „Административнопроцесуалният кодекс. Критичен преглед на практиката по приложението и предложения за усъвършенстване на уредбата” на издателство ФЕНЕЯ.

2. Славова. М., Д. Марчева. Изследването на администрацията–традиционното мислене в публичната администрация. Размисли върху есето на Удроу Уилсън „Изследването на администрацията”. Юридически свят, бр. 2, 2010, 44-77 с.

На 3 ноември 1886 г в Университета Корнел, щата Ню Йорк, младият студент Удроу Уилсън изнася реч, озаглавена „Изследването на администрацията”, в която обосновава необходимостта от „практическа наука” за администрацията в Съединените щати. Тази реч, която през следващата 1887 г е публикувана с малки редакции в престижното американско списание *Political Science Quarterly*, спечелва прозвището на Удроу Уилсън „баща на публичната администрация”. Този текст се оказва емблематичен за един начин на мислене за администрацията, който по-късно се определя като „традиционен”. Като синоними на това обозначение по-късно се използват и редица други понятия: „класически модел”, „конвенционален модел”, „бюрократична парадигма”, „традиционна парадигма”, „ортодокс”, „традиционна школа” и т.н. Независимо как ще бъде означен, този начин на мислене е неразделна част от процесите на модерността, които се простират от двете страни на Атлантическия океан, и се проявяват в рационалистична концепция за управлението както в публичния, така и в частния сектор. произхода на идеите на Удроу Уилсън до немската теория за държавата и администрацията и търсят корените на публичната администрация в историческа перспектива „отвъд Удроу Уилсън”. Има и цял европейски проект „Възраждането на публичната администрация”, инспириран от работата на Лоренц Фон Щайн, който по-рано развива цялостна и последователна концепция за администрацията. Не по-малко влиятелна и основополагаща от европейска гледна точка е и теорията на Макс Вебер „За бюрокрацията”, разработена в третата част на неговия голям проект за книга, озаглавена „Стопанство и общество”.

3. Славова. М., В. Петров. Оспорването на административните актове по административен ред. Съвременно право, бр. 5, 2010, с. 7-36

Тази статия има за цел да постави на обсъждане основни материалноправни и процесуалноправни аспекти на института на оспорването на административните актове по административен ред и да предложи разсъждения върху някои все още неизследвани в доктрината въпроси на уредбата на оспорването на административни актове по административен ред по Административнопроцесуалния кодекс (АПК). Като необходимо допълнение на разглеждането на този институт ще бъдат накратко разгледани и някои проблеми, свързани със сродни институти като този на административния надзор над органите на местно самоуправление и на административното правораздаване, осъществявано от особени юрисдикции. Оспорването на административните актове по административен ред традиционно е определяно в доктрината и законодателството като „вътрешна работа на администрацията“ и съответно като по-слабо средство за защита на законността и интересите на гражданите в сравнение със съдебния надзор. Съгласно отмененото административнопроцесуално законодателство оспорването на административните актове по административен ред се характеризираше като първа спорна фаза на административния процес. В теорията оспорването на административните актове по административен ред се определяше и като особено рекламационно производство към органи на самата администрация с цел получаване на окончателното ѝ становище преди прибягване към съда.

4. Славова, М., В. Петров. Административно наказване по административнонаказателен кодекс или наказване по Наказателния кодекс? Алтернативен поглед към бъдещата уредба на административното наказване. Съвременното право – проблеми и тенденции. Сборник от Национална научно-практическа конференция по случай 20-годишнината на списание „Съвременно право“. С., Сиби, 2011, с. 423- 445

От самото приемане на ЗАНН като първа инстанция действат районните съдилища, като в продължение на почти тридесет години върху решенията и определенията им не е упражняван редовен инстанционен контрол. През 1998 г. беше въведена редовна касационна проверка над решенията по същество и редовна проверка над прекратителните определения на районните съдилища пред съответните окръжни такива. Тази система бе възприета положително в нашата практика. През 2007 г. обаче законодателят направи рязък завой. В подсъдността на създадените онази година административни съдилища към „обичайната“ им подсъдност на делата по контрол над правоприлагащата и нормотворческата дейност на администрацията бе включено и

касационното разглеждане на административнонаказателни дела. Това прибавяне на несвойствена подсъдност бе прибързано и неоправдано. Неоправдано поради специализацията е един и същи по вид спор да започва в една система съдилища – общите, а да завършва в друга система съдилища – административните. С течение на времето общуване между съдиите от една система съдилища – чрез повишаване на съдии от контролирания в контролиращия инстанционно съд няма да се състои. Единственото общуване между съдиите от районните и административните съдилища ще бъде на страниците на съдебните актове, при което опитът на едните, натрупан от дългогодишното прилагане на указанията, дадени по инстанционен ред от другите, няма да достигне до вторите. Трети, много по-голям проблем е въпросът: кой съд – ВКС или ВАС е компетентният да постановява тълкувателна практика по спорни въпроси на ЗАНН или въобще на административното наказване. След влизането в сила на новелата на ЗАНН от 2006 г. са издадени две Тълкувателни решения (ТР) по спорни въпроси на ЗАНН – едното от НК на ВКС, а другото от ОС на ВАС.. Противоречието и хаосът са очевидни. На практика тълкувателно дело ще бъде образувано и тълкувателно решение постановено в този съд, в който на сезирания субект с инициатива за постановяване на тълкувателна практика му скимне да отпрати искането си. Може би част от тези причини са мотивирали законодателя да иска да върне касацията отново в общите съдилища. Големият въпрос за теоретическата издържаност на понятието „административно наказание“, както и за мястото на „административното наказване“ като част от административното наказване, също следва да се поставят и разрешат приоритетно.

5. Славова, М., В. Петров. Нормативните административни актове по АПК. С., Административно правосъдие, 2012, бр. 2, с. 7- 45

Нормативният акт се определя и като юридически акт, с който се създава, изменя или прекратява действието на правни норми. В курсовете по теория и философия на правото определението за нормативен акт се развива в традиционната юридическа парадигма. Приема се, че чрез общите правила за поведение се създава типичност, повторяемост, стандартност и предсказуемост в поведението на социалните субекти, което е необходимо условие за запазване и развитие на човешкото общество. Затова основните социални регулатори обичай, морал и право използват предимно общи правила за поведение. Правните актове, в които се закрепват тези общи правила за поведение са нормативните актове. Като вид юридически актове нормативните актове предписват общи модели за поведение на правните субекти, изразяват държавната воля и закрепват официалния морал. Те са източник на правото, т.е., те са битие, инструмент за конституирането на позитивното право, наред с обичая, административния и съдебния прецедент. По форма нормативните актове са винаги писмени и техен създател е винаги държавата, което ги прави и винаги актове с официален характер. Официалният характер на нормативните актове се проявява в обстоятелството, че те се издават в рамките на компетентността на държавен орган или институция на наднационална организация, при специална нормативно уредена процедура за създаването им, която включва подготовка, обсъждане, приемане и обнародване в българския „Държавен вестник“ и „Официален вестник“ на Европейския съюз. Налага се необходимостта от изясняването на основни, материалноправни институти, свързани с нормативните административни актове, като компетентност на

органи на изпълнителната власт по конкретизация на законите, правния характер на политическите актове или актове, в които да се облекат политическите решения, като стратегии и политика на Европейския съюз и други.

6. Славова, М., В. Петров. Към предстоящата реформа на административното наказване. Размисли *de lege ferenda*. Административно правосъдие, 2012, бр. 5, с. 7- 42

При наличието на политическа воля за създаването на административнонаказателен кодекс следва да се изяснят доктринално основните принципи на административното наказване, основните материалноправни институти и производствата по установяване на административните нарушения, по налагане и оспорване на наказателните постановления и изпълнението на административните наказания. Вярно е, че следва да се приеме нов правен акт за уреждане на отношенията, свързани с административното наказване и че съвременните изисквания към нормотворчеството предполагат създаването на кодификационен акт от областта. Има ли обаче достатъчно обосновани и ясни правни решения, които да се обединят в Административнонаказателен кодекс? Ще изчерпва ли този акт всички материалноправни и процесуалноправни въпроси, които един модерен кодекс би следвало да съдържа? Освен ЗАНН, материята от Указа за борба с дребното хулиганство и общите положения от специалните закони от областта на движението по пътищата, опазването на околната среда, градоустройството и митническите нарушения¹, какво друго следва да обедини подобен акт, за да оправдае съществуването на отделен кодекс? Подлежат ли въобще на кодификация административнонаказателните разпоредби на специалните закони? Дали би могъл да се постави въпросът за декодификацията на административнонаказателното право?

МОНОГРАФИИ

1. Джейкъбсън, С., М. Славова. Демокрацията срещу корупцията. Нов поглед върху публичната администрация, Институт по публична администрация и евроинтеграция, С., 2006, 239 с.

Двуезичното издание в съавторство предлага анализ на явлението и проявленията му в българската публична администрация, с препоръки за борбата срещу корупцията

¹ Специални материи, чиято уредба които понастоящем съдържа отклонения от общите правила на ЗАНН.

на основата на световната и европейската практика. Изследването е част от тритомно издание за борбата с корупцията в трите власти в България.

2. Славова. М., В. Петров. Административнопроцесуалният кодекс. Критичен преглед на практиката по приложението и предложения за усъвършенстване на уредбата. ФЕНЕЯ, С., 2014, 387 с.

Изследването е изготвено в съавторство, като авторските части на кандидата, изведените в началото на труда са както следва: т.т. 1-21, 30-34, 36-40, 45-52, 60-62, 74-78, 101-114. Останалите части от труда, които не са разпределени между авторите, са създадени в условията на неразделно съавторство. Съавторът на кандидата, Васил Петров е задочен докторант в ЮФ на СУ "Св. Климент Охридски" с научен ръководител - Мария Славова.

Трудът представлява критичен коментар на практиката по приложението на АПК у нас, в светлината на европейското административно право и решенията на европейските съдилища. Изследването разглежда принципите на административния процес, понятията за видовете административни актове, формите на контрол върху тях и изпълнението на административни задължения. Направени са предложения за подобряване на уредбата и засилване на защитата на правата, свободите и законните интереси на гражданите и организациите на граждани, както и предложенията за облекчаване на натовареността на съдилищата и реализиране на принципа на бързина и процесуална икономия, с цел приключване на делата в разумен срок. По изложените тезите се очаква да се развият професионални дебати в бъдеще. Такава е тезата относно възможността съдът не само да отмени нормативния административен акт, но и да предложи на органа на изпълнителната власт законовата рамка, в която той следва да издаде законосъобразен акт от същата категория, специализацията в правораздаването, разширяването на съдебния контрол върху вътрешнослужебните актове и др.

3. Славова, М, Българският омбудсман. Административноправни въпроси. Издателство на СУ "Св. Кл. Охридски", С., 2014, 159 с.

Монографията е първото по рода си цялостно изследване в българската правна литература и представлява своеобразно продължение на публикуваната през 2000 г. монография „Омбудсманът. Българската перспектива. Предложения de lege ferenda“. Изследването отбелязва десет години от приемането на Закона за омбудсмана, проследява неговите проявления, ефекта от действието му, слабостите в дейността на българския омбудсман и перспективите на усъвършенстването му. Предложен е

цялостен поглед върху възникването, същностните характеристики и логиката на развитие на института у нас и в държавите-членове на Европейския съюз. Изследването съдържа задълбочен анализ на контекста, в който се въвежда у нас тази институция, на нейното развитие и правната ѝ уредба, както конституционна, така и законодателна, дейността и производството пред омбудсмана, отчетността, отговорността и финансирането му. Осмислена е демократичната легитимност на институцията в контекста на съвременното разбиране за конституционна демокрация, както и ролята и в прехода при отсъствието на стабилни демократични институции. Анализирани са практиката на Конституционния съд, на ВАС и ВКС, когато произнасянето е по инициатива на омбудсмана, респективно българския принос в тази посока, в рамките на съществуващата конституционна уредба. Обоснована е необходимостта от преосмисляне на модела на институцията на омбудсмана. Предлагат се, *de lege ferenda*, разпоредби, които изчерпателно да изброят административните услуги, под надзора на омбудсмана, уточняване на основанията за предсрочно освобождаване от длъжност на омбудсмана, което да е в правомощията единствено на Конституционния съд, утвърждаването на добрата практика на националния омбудсмана като указание за местните омбудсмани и съответни изменения в специалните закони. Анализирани са ролята на омбудсмана като национален превантивен механизъм. Специално внимание заслужава включението в монографията предметен указател, с основните понятия, и правни фигури, които са изследвани в труда.

РЕЦЕНЗИИ

**Ангел Александров, Записки на следователя. ИК “Гея Либрис”,
2011 г.**

Представени са историите на следователя от годините на прехода, които показват една достоверност, запазена по скучен и често неразбираем за читателя начин. Но веднъж издадена в книга, тя става критерий за времето, авторът ѝ е изпълнил дълга си да говори и хората, които го познават разбират, че животът му в правото е имал смисъл, че е култивирал професионална чест и че е достойно да го поздравяват по улицата. Ангел не претендира за монопол върху истината, той само иска да я изрече – своята истина за времето, когато не е носил или когато е носил отговорност пред близките си и обществото. Ангел Александров е автор на Методическите указания за разследване на престъпления в банковата система, за т. нар. ”пирамидални структури” за контрабандния внос на акцизни и за присвояване на данък добавена стойност, с влияние върху сложни криминогенни ситуации, особено след появата на псевдофинансовите групировки от типа на „Ист Уест интернешънъл” на Иво Недялков и „Лайф Чойс” на Майкъл Капустин, както и при срыва на банковата система през 1996 г. През 1997 г. авторът е избран за член на Висшия съдебен съвет от квотата на следователите, но мандатът на този съвет бива прекратен предсрочно и в края на 1998 г. отново бива избран за член на Висшия съдебен съвет от квотата на следователите, а през 2003 г. - от квотата на Народното събрание. През февруари 2004 г. Висшият съдебен съвет избира Ангел Александров за директор на Национална следствена служба. На тази длъжност той остава до началото на юли 2007 г. Днес е завеждащ отдел в Националната следствена служба.

Съставителство

Мария Славова - съставител, Liber Amicorum. Сборник в чест на проф. д-р Кино Лазаров, по случай 80 години от рождението му. Феня, С., 2013, 362 с.

На близо 400 страници са събрани статии на 21 специалисти по административно право и административен процес, университетски преподаватели, практикуващи юристи, съдии от Конституционния и Върховния административен съд, прокурори и адвокати, с които авторите изразяват своята почит към доайена на административната наука в страната- професор, доктор по право Кино Лазаров.

СТАТИИ В ПОПУЛЯРНИ ИЗДАНИЯ

Im Memorium. За Емилия Къндева и последната ѝ книга „Административно правосъдие. Право и практика”. В: Общество и право. кн. 9, 2013

Книгата Административно правосъдие, Право и практика на издателство Феня, излезе от печат преди вестта за смъртта на Еми да ни застигне. Професорът и доктор по право Емилия Къндева-Спиридонова ни напусна на 15 юли 2013 годна, докато беше при дъщерите си в САЩ. Така и не разбра, че книгата е вече на книжния пазар, в ръцете на студентите ѝ, колегите и приятелите.

Книгата Административно правосъдие, Право и практика на издателство Феня, 2013 г., представлява логично продължение на предишните изследвания на проф. Емилия Къндева върху административното правораздаване – Записки по административно правосъдие от 2002 г., Съвременно административно правосъдие от 2003 г. Административно правосъдие от 2006 г. Последната ѝ монография обаче е и един морален знак за нейната почтеност и последователност. Тази книга е изпълнение на обещанието на авторката от 2002 г. „да представи обширен научен труд върху съвременното административно правосъдие, в който да намерят място както теоретични основи, така и изследвания на законодателната уредба и съдебната практика у нас”. Административно правосъдие - право и практика, по думите на самата авторка, е монография и учебник едновременно, в който се разглежда подробно и с много примери съвременната материя на административното правосъдие след приемането на Административнопроцесуалния кодекс, в светлината на постиженията на административноправната наука и практика, традициите и приносите към развитието на административното право и административния процес в европейски и световен план. Изследването е структурирано в съответствие със систематичното място на отделните институти в правната уредба и в учебните програми на университетските курсове. Разгледани са също така и административнонаказателни съдебни производства, както и производства по специалните закони.